

**ІННОВАЦІЇ
У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ
матеріали
XI Всеукраїнських наукових читань
здобувачів мистецької освіти**

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
ЗВО «Університет Короля Данила»
Житомирський державний університет імені Івана Франка
ДНУ «Інститут модернізації освіти»

ІННОВАЦІЇ У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ

матеріали

**XI Всеукраїнських наукових читань
здобувачів мистецької освіти**

Рівне
2024

УДК 372.878

I 57

Інновації у музичній освіті та мистецтві: матеріали XI Всеукраїнських наукових читань здобувачів мистецької освіти, Рівне 23 травня 2024 р. / упор. Прокопович Т. Ю. – Рівне: Відок, 2024. – 46с.

Рецензенти:

Сверлюк Я. В., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету музичного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету

Толошняк Н. А., кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри естрадно-вокального мистецтва ЗВО «Університет Кароля Данила»

Цюряк І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету ім. Івана Франка

У збірнику опубліковані науково-пошукові роботи здобувачів вищої освіти, присвячені розв'язанню актуальних проблем музичної педагогіки та музикознавства.

Відповідальність за добір фактів і викладення матеріалу несуть автори.

Схвалено до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(Протокол №11 від 31.10.2024р.)

© СНТ ФММ РДГУ, 2024

1. Андрій Штогаренко: талант чути народне. URL: https://www.dnipro.lib.dp.ua/Andriy_Shtogarenko
2. Боева Н. *Музичні вітання: Преси для фортепіано*. Запоріжжя, 2010. 40 с.
3. *Композитори Запоріжжя: Боева Наталія Іванівна*. URL: http://compoz-zp.narod.ru/index/boeva_natalija/0-4
4. Кеменчеджи Є. *Музичне мистецтво Запоріжжя другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: композиторський та виконавський аспекти: дис. ... д-ра філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»*. Харків, 2023. 236 с.
5. Комарова І. *Творчий портрет Наталії Боевої. Серце, віддане музиці: Біобібліографічний покажчик*. Запоріжжя: АА Тандем, 2011. С. 17-25.
6. Конькова Г. В. *Боева Наталія Іванівна*. Енциклопедія Сучасної України / ред.: І. М. Дзюба та ін.. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. Т. 3. URL: <https://esu.com.ua/article-35992> (дата звернення: 11.10.2023)
7. Мартинюк Т. В. *Історико-теоретичні аспекти взаємовідношень географічного і соціокультурного чинників у явищі регіональної музичної культури (на прикладі Північного Приазов'я ХІХ -ХХ століть)*: дис. ... д-ра мистецтвознавства: 17.00.01. Київ, 2004. 512 с.
8. *Серце, віддане музиці. До 60-річчя композитора Н. І. Боевої: Біобібліографічний покажчик*. Запоріжжя : АА Тандем, 2011. 32 с.

Користятинець Аліна

ХУДОЖНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: ЗМІСТОВИЙ І СТРУКТУРНИЙ АСПЕКТИ

Нова українська школа передбачає компетентнісний підхід як один із важливих у сучасному шкільному освітньому процесі. Зокрема, це стосується художньої освіти. Такий пріоритет зумовлено рядом чинників, наприклад:

- мобільність та мінливість інформаційного простору;
- перенасичення шкільних освітніх програм теоретичною інформацією, зменшення практичної складової процесу навчання;
- важливість збільшення практично-творчої складової освіти, що дозволить випускникові у майбутньому самостійно творити своє життя.

Ці та інші передумови зумовили необхідність заміни ключових навчальних підходів, акцентування компетентнісної цілі – здатності школяра, випускника до використання освітніх результатів у дорослому, зокрема професійному житті.

Поняття «компетентність» за довідковими виданнями означає обвізаність, поінформованість, авторитетність [6]. Педагогіка (Л. Масол, О. Пометун та ін.) акцентує системність змісту даної категорії, говорячи про особистісний потенціал, що поєднує набуті знань [5]; уміння, навички та здатності особистості ефективно використовувати їх у самостійній практичній діяльності [4].

У змісті поняття «компетентність» наявний професійний аспект (Г. Данилова, І. Зязюн, В. Калінін В. Ягупов та ін.). Її розуміють як «...здатність приймати рішення і нести відповідальність за їх реалізацію при виконанні функціональних обов'язків» (Г. Данилова) [1]; підготовленості до здійснення

певної професійної діяльності та наявності професійно важливих якостей фахівця, які сприяють цій діяльності (В. Ягупов, В. Свистун) [7]; здатність вирішувати професійні завдання, що вимагає наявності конкретних знань, умінь, навичок, поєднаних у досвід (І. Зязюн) [2]. Отже, компетентність – це активований особистісний досвід (знання, уміння, навички), який набуває нового практичного змісту, стаючи основою самостійної діяльності індивіда.

Художня компетентність – певна досвідченість особистості у царині мистецтва, здатність до самоорганізації в галузі мистецької діяльності на основі ціннісних естетичних орієнтацій і з метою розвитку власного художньо-творчого потенціалу [3].

Оскільки компетенції формують зміст компетентності, то визначення структури художньої компетентності через складові компетенції дозволить уточнити, деталізувати її зміст. Зокрема:

художньо-мовна - володіння основними елементами мистецьких мов, тобто засобами рівномистецької виразності;

знаннево-вербальна, що передбачає відповідне вікові володіння мистецькою термінологією, адекватне її використання;

жанрово-стильова – знання історичних, національних, індивідуальних авторських стильових прикмет відповідно програмовим вимогам;

півнавальна – здатність-спрямованість особистості на мистецький пошук, диференціювання мистецьких вражень тощо;

емоційно-ціннісна – прояви емоційних реакцій на художні явища (емоції, почуття, зокрема вищі почуття); сформованість зацікавлень, індивідуальних переваг, цінностей, еталонів, ідеалів;

творчо-практична як здатність особистості самостійно займатись мистецькою діяльністю, демонструючи творчість на рівноманітних рівнях (від наслідувально-репродуктивного до власне творчого).

Отже, на нашу думку, структуру художньої компетентності складає інтелектуально-емоційно-діяльнісний особистісний комплекс-потенціал, що забезпечує здатність особистості розуміти мистецтво, емоційно реагувати на нього, насолоджуватись досконалістю художнього відображення, здійснювати самостійний художній пошук, брати участь у творчій діяльності. На нашу думку, виділення вказаних складових дозволяє диференціювати вектори педагогічного впливу у процесі розвитку художньої компетентності, зокрема учнів старших класів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Данилова Г. *Управління процесом становлення професійної компетентності методиста*. Київ: УПКККО, 1995. 80 с.
2. Зязюн І. *Педагогіка добра: ідеали і реалії*: наук.-метод. посіб. Київ: МАУП, 2000. 312с.
3. Масол Л. Гайдамака О. *Художня культура*. 10 клас: Тематичні розробки уроків. Харків: Вид-во «Ранок», 2010. 208с.
4. Масол Л. *Методика навчання мистецтва в основній школі*: метод. посібник для вчителів. Київ: Шк. світ, 2012. 128с.

5. Пометун О. *Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн*. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Київ: К.І.С, 2004. С.16-33.
6. Словник іншомовних слів / уклад. С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. Київ: Наукова думка, 2000. 680с.
7. Ягупов В., Свистун В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти *Наукові записки НаУКМА. Серія «Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота»*. 2007. Т. 71. С. 3-8.

Крячко Софія

ВИКОНАВСЬКА СКЛАДОВА ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СПІВАЧКИ ВОЛОДИМИРИ ЧАЙКИ

Серед плеяди визначних митців, які представляють українську музичну культуру другої половини ХХ століття, вирізняється постать народної артистки України, оперної та камерної співачки, викладачки оперного співу, професорки Володимирі Чайки (1928-2015). Музично обдарована уродженка Тернопільщини, отримавши 1952 року вищу філологічну освіту у Львівському університеті імені І. Франка, впродовж 1958-1963 років продовжила навчання у Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка, після закінчення якої розпочала професійну діяльність у якості солістки Львівського театру опери і балету ім. І. Франка, де працювала до 1985 року. У мистецькому доробку співачки – 42 оперні партії авторства українських та зарубіжних композиторів, а також цілий ряд камерних концертних програм. Поряд з виконавською діяльністю В. Чайка впродовж 1981–2015 років успішно займалася педагогічною діяльністю, викладаючи сольний спів у Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка [1, с. 579].

Початок творчого шляху Володимирі Чайки ознаменувався перемогою на конкурсі-фестивалі самодіяльних хорів України, що відбувся у 1956 році в Києві. Саме там співачка отримала І премію у якості солістки самодіяльного хору, що функціонував при Будинку вчителя. Вже згодом вона була запрошена до виконання головної ролі в опері М. Аркаса «Катерина». Позитивні рецензії, підтримка колег по сцені та музичних педагогів стали вирішальними у остаточному виборі вокальної професії та привели майбутню видатну співачку на професійну сцену.

Згодом було навчання у О. Бандрівської та народного артиста П. Кармалюка, перемоги в конкурсах, одним з яких був Республіканський конкурс вокалістів імені М. Лисенка. Талант та наполеглива праця допомогли В. Чайці успішно дебютувати в партії Насті з опери «Сотник» М. Вериківського, котру вона виконала 16 листопада 1959 у Львові на відкритті оперної студії у приміщенні театру ім. М. Заньковецької.

Виступаючи на сцені Львівського театру опери та балету впродовж багатьох років співачка повсякчас отримувала захоплені відгуки: «... незвичний талант та яскраву обдарованість мисткині, якій були притаманні рідкісна духовна цілісність, щедрість музичного та емоційного висловлювання» [2, с. 121].